

Smernica - Riešenie šikanovania žiakov

Riaditeľ vydáva túto smernicu v súlade s Metodickým usmernením č.7/2006-R z 28.03.2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach pod gestorským útvaram sekcie regionálneho školstva č. CD 2005-7359/11716-1:094

Článok I Úvodné ustanovenia

Šikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť a to z hľadiska preventívneho, ako aj sankčného.

Cieľom tejto smernice je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie zamestnancom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami

Článok II Charakteristika šikanovania

Pod pojmom šikanovanie rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo skupiny žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo skupine žiakov, prípadne ich ohrozenie alebo zastráňovanie. Jedná sa o **cielené a opakované** použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Môže sa prejavovať v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví šikanovaného žiaka alebo skupiny žiakov.

Medzi základné znaky šikanovania patria:

- a. úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b. agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c. opakované útoky,
- d. nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Prejavy šikanovania

Prejavy šikanovania môžu byť rôzne, a v základnom ponímaní rozlišujeme priamu a nepriamu podobu.

Medzi **priamu podobu** šikanovania zaradujeme:

- a. fyzické útoky,
- b. urážlivé prezývky,
- c. nadávky,
- d. posmech,
- e. tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
- f. odcudzenie vecí atď.

Do skupiny nepriamej podoby prejavovania šikanovania patria napr.: ohováranie, prehliadanie, ignorovanie obeť a podobné situácie.

V prípade **agresorov** často ide o jedincov:

- nadpriemerne telesne zdatných, silných, obratných (hlavne pri fyzických útokoch),
- s veľmi dobrou inteligenciou, ktorá umožňuje vymýšľať rafinované formy agresie, čím môže nahrádzať nedostatok fyzickej sily,
- sebaistých, neúzkostných, často však poškodených nevhodnou výchovou,
- typická je túžba dominovať, ovládať druhých, bezohľadne sa presadzovať,
- ľahko sa urazia, sú vzťahovační,
- ubližovať druhým je pre neho radosť
- určitú úlohu tu majú temperamentové predpoklady (vznetlivosť, impulzivita) vždy však posilňované rodinnou výchovou (nedostatok záujmu, citový chlad, ponižovanie, fyzické násilie, agresívne správanie rodičov)
- ktorí sa chcú týmto spôsobom zaradiť do partie

Obeťou šikanovania sa môže stať každý. Šikanovanie hrozí deťom, ktoré prídu ako nové do zohraného kolektívu. Tieto deti sa stanú predmetom nepriateľstva pre svoju nejakú prednosť. Môžu to byť deti premýšľavé, príliš zrelé a ušľachtilé, infantilné pre svoju jemnosť. Najčastejšie sa stávajú terčom šikanovania deti vtedy:

- ak sa od skupiny odlišujú pre nejakú zvláštnosť (dobrý žiak, alebo handicap),
- ak má v škole málo kamarátov,
- ťažšie nadväzuje kontakty,
- na ostatných pôsobí dojmom citovo labilného,
- dieťa zo sociálne slabšej vrstvy (menej atraktívne oblečené, hygienická zanedbanosť),
- provokujú agresiu vlastným správaním.

Obeť máva nízke sebavedomie, má sklon pociťovať zanedbanie bez dostatočného dôvodu, považuje sa za hlúpu a nezaujímavú, submisívne sa podriaďuje. Ťažko sa presadzuje medzi vrstovníkmi.

Rozpoznanie obeť šikanovania:

- dieťa je cez prestávky často samé, ostatné deti o neho nejavia záujem,
- pri skupinových športoch je dieťa volené do družstva často posledné,
- cez prestávky vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- pôsobí smutne až depresívne, máva blízko k plaču,
- zhoršuje sa jeho školský prospech, niekedy náhle,
- jeho veci sú poškodené alebo zničené,
- má odreniny, modriny, škrabance, ktoré nevie vysvetliť,
- často ho pred odchodom do školy pobolieva hlava, brucho.

Šikanovanie sa môže prejavovať v priamej a nepriamej podobe. Priame znaky šikanovania môžu byť napr.:

- Posmešné poznámky na adresu žiaka, pokorujúce alebo urážlivé prezývky, nadávky, ponižovanie, posmech, hrubé žarty na jeho účet. Rozhodujúcim kritériom je, do akej miery je daný žiak konkrétnou prezývkou alebo "žartom" zraniteľný,
- Kritika žiaka, výčitky na jeho adresu, najmä prednesené nepriateľským až nenávisťným, alebo pohrdavým tónom,
- Nátlak na žiaka, aby dával vecné alebo peňažné dary šikanujúcemu, alebo za neho platil,
- Prikazy, ktoré žiak dostáva od iných spolužiakov, najmä prednesené panovačným tónom, a skutočnosť, že sa im podriadiť,
- Nátlak na žiaka k vykonávaniu nemorálnych až trestných činov či k spoluúčasti na nich,
- Strkanie, štvachanie, údery, kopance, ktoré prípadne nie sú zvlášť silné, ale je nápadné, že ich obeť neopláca,
- šarvátky, v ktorých jeden z účastníkov je zreteľne slabší a snaží sa uniknúť.

Nepriame (varovné) znaky šikanovania môžu byť napr.:

- žiak je počas prestávok často osamotený, ostatní o neho nejavia záujem, nemá kamarátov, ignorovanie obeť,
- pri tímových športoch býva jedinec volený do mužstva medzi poslednými,
- počas prestávok vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- ak má žiak prehovoriť pred triedou, je neistý, ustrašený,
- pôsobí smutne, nešťastne, stiesnene, má blízko k plaču, stáva sa uzavretým,
- jeho školský prospech sa niekedy náhle a nevysvetliteľne zhoršuje,
- jeho veci sú poškodené alebo znečistené, prípadne rozhádzané,
- zašpinený alebo poškodený odev, stále mu chýbajú nejaké jeho veci,
- odmieta vysvetliť poškodenie a stratu vecí alebo používa nepravdepodobné výhovorky,
- mení svoju pravidelnú cestu do školy a zo školy,
- začína vyhľadávať dôvody pre absenciu v škole,
- odreniny, modriny, škrabance alebo rezné rany, ktoré nedokáže uspokojivo vysvetliť.

KYBERŠIKANOVANIE

Kybernetické šikanovanie, elektronické šikanovanie, online šikanovanie, kybernetické prenasledovanie, happy slapping

Kyberšikanovanie je jedným z najčastejších negatívnych javov na internete. Nie je to niečo nové, je to len prejav, ktorý sa objavuje v inom priestore. S rozšírením moderných technológií sa aj výrazná časť šikanovania presunula do virtuálneho prostredia. Pre agresorov je ľahšie ubližovať niekomu, komu sa nemusia pozerat' priamo do očí, menej vnímajú emócie a zranenie obeť, menej si uvedomujú závažnosť svojho konania a zodpovednosť zaň. Takéto šikanovanie im môže pripadať iba ako druh neškodnej zábavy. Agresora zároveň ich anonymita chráni pred odhalením. Pre obeť je virtuálne šikanovanie ešte závažnejšie – nemôže pred ním uniknúť nikam, ani do bezpečia domova. Ak používa mobilný telefón alebo internet, agresori sa k nej dostanú v ktorúkoľvek dobu a na ktoromkoľvek mieste.

Pojmy

Šikanovanie: opakované a zámerné správanie, ktorého cieľom je vysmievať sa, ubližovať niekomu, ponižovať ho. Agresor zneužíva svoju moc nad obeťou.

Kyberšikanovanie (elektronické šikanovanie, cyberbullying, cybermobbing): forma šikanovania, pri ktorej sa používajú nové technológie, ako je počítač, internet, mobilný telefón. Prebieha vo virtuálnom priestore s využitím rôznych služieb a nástrojov, ako sú email, IM (instant messenger – napr. Skype, ICQ), čít, diskusné fóra, sociálne siete, stránky na zverejňovanie fotografií a videí, blogy, SMS správy, telefonáty.

Kybernetické prenasledovanie (online prenasledovanie, cyberstalking): neustále sledovanie niekoho vo virtuálnom prostredí, často spojené s obťažovaním, vyhrázaním a zastrášaním.

Happy slapping: násilné alebo sexuálne útoky na obeť (často aj náhodne vybrané), ktoré sú natáčané na mobilný telefón. Útočníci videá ďalej rozposielajú alebo zverejňujú na internete.

Ako sa kyberšikanovanie líši od klasického šikanovania:

- **Nemá časové a priestorové obmedzenie:** kým klasické šikanovanie sa väčšinou obmedzuje na jeden priestor, napríklad školu alebo zamestnanie, v prípade kyberšikanovania môžu útoky prichádzať kedykoľvek a kdekoľvek – stačí, ak má človek mobilný telefón alebo je pripojený na internet.
- **Rýchlo sa rozšíri k veľkému publiku:** v prípadoch klasického šikanovania sa o ňom väčšinou dozvedia priami účastníci v danej skupine. Pri kybernetickom šikanovaní sa môžu akékoľvek obsahy, ktoré sú zverejnené na internete alebo rozoslané cez mobil alebo email, rýchlo dostať k veľkému počtu ľudí, pričom je ich šírenie nekontrolovateľné.
- **Páchatelia môžu zostať v anonymite:** oni sami sa cítia bezpečnejšie a menej si uvedomujú, čo ich správanie spôsobuje, keďže nevidia reakciu obeť. U obeť prispieva anonymita páchatel'a k ešte väčšej podozrievavosti, neistote a strachu – nevie, voči komu sa má brániť, nevie, odkiaľ príde ďalší útok, páchatel'om môže byť ktokoľvek.
- **Kyberšikanovanie ľahšie prekoná rozdiely:** pre anonymitu a použitie technických prostriedkov je pre páchatel'ov jednoduchšie zaútočiť aj na niekoho, na koho by si v reálnom svete pre jeho autoritu alebo pozíciu netrúfli. Takto sa môžu ľahko stať obeťami kyberšikanovania napríklad učitelia či nadriadení.
- **Používa psychické prostriedky ubližovania a manipulácie:** na rozdiel od klasického šikanovania páchatel' a obeť nie sú v priamom kontakte, po kybernetickom šikanovaní nezostávajú viditeľné stopy fyzického ublíženia (zranenia, modriny, poškodené oblečenie a pod.).

Čo všetko môže byť kyberšikanovanie:

Urážanie a nadávanie: prostredníctvom komentárov k fotografiám a videám alebo na nástenke na sociálnych sieťach; posielanie urážajúcich správ cez email, čít alebo mobil, nadávanie cez čít, anonymné telefonáty.

Obťažovanie, zastrášovanie, vyhrážanie a vydieranie: opakované obťažovanie prezváňaním, anonymnými telefonátmi či nechcenými správami cez mobil, preťažovanie emailovej schránky nevyžiadanou poštou, posielanie vírusov, vyhráťazovanie emailovej

schránky nevyžiadanou poštou, posielanie vírusov, vyhrážanie sa ublížením alebo smrťou. Páchateľ sa tiež môže nabúrať do profilu obeť, zmeniť jej heslo a následne tento profil upraviť. Vydiera obeť tým, že jej profil vráti pod rôznymi podmienkami. Na vydieranie môžu byť tiež použité fotografie alebo videá obeť.

Zverejnenie trápnych, intímnych alebo upravených fotografií alebo videí: môže ísť o fotografie alebo videá, so šírením ktorých obeť nesúhlasí alebo o fotografie, ktoré boli vytvorené fotomontážou (napr. pripojenie tváre obeť k nahej postave alebo znetvorenie pôvodnej fotografie). Samostatnou kategóriou je Happy slapping, videá, ktoré zachytávajú agresívne alebo sexuálne útoky na obeť.

Šírenie osobných informácií alebo klebiet: príkladom môže byť zverejnenie súkromnej komunikácie alebo ohováranie na sociálnych sieťach.

Vylúčenie zo skupiny: napríklad z tímu v online počítačových hrách, zo skupiny priateľov na sociálnych sieťach, ignorovanie v komunikácii a v diskusných skupinách.

Krádež identity, vytváranie falošných a posmešných profilov, nenávistných skupín: agresor získa prístup k údajom obeť a pod jej menom objednáva rôzny tovar z internetu. Páchateľ vytvorí obeť profil, v ktorom ju zosmiešňuje, ponižuje alebo založí skupinu na sociálnej sieti, ktorá prezentuje negatívny postoj k obeť. Ak sa dostane do emailovej schránky alebo profilu obeť, tak jej tiež môže vymazať správy alebo komunikovať s jej priateľmi a známymi, útočiť na iných ľudí, šíriť nepravdivé informácie.

Kyberšikanovanie často prebieha medzi deťmi a dospievajúcimi. Stáva sa aj to, že žiaci takýmto spôsobom šikanujú učiteľa. Rovnako sa môže kyberšikanovanie objaviť aj medzi dospelými – medzi kolegami v práci, či bývalými partnermi po rozchode. Deti častejšie vytvárajú posmešné profily, stránky a fotomontáže, natáčajú posmešné a ponižujúce videá alebo sa nabúrajú do profilu, dospelí sa skôr uchylujú ku kybernetickému prenasledovaniu, vydieraniu, ohováraniu a poškodzovaniu povesti obeť.

Kybernetické prenasledovanie (Cyberstalking): môže mať rôzne podoby aj príčiny. Prenasledovateľ chce predovšetkým získať moc nad obeťou, manipulovať ňou. Svoje správanie nemusí posudzovať reálne, buď si vôbec neuvedomuje, že tomu druhému ubližuje, alebo nedokáže posúdiť, do akej miery mu ubližuje. Niekedy prenasledovateľ sleduje svoju obeť cez rôzne vyhľadávače, prezerá si jej profil na sociálnych sieťach, sleduje jej komunikáciu na čete. Môže použiť aj kombináciu rôznych foriem psychického nátlaku – nepríjemné komentáre, obťažovanie esemeskami, emailami a prezváňaním, tiež vyhrážanie, vydieranie, ohováranie medzi rovesníkmi, vyzvedanie informácií od ostatných, nabúranie sa do profilu. Častou príčinou prenasledovania je „láska“. Prenasledovateľ môže sledovať svoj vyhlíadaný objekt, pričom sa ho takto snaží viac spoznávať alebo sa mu priblížiť. Za spustením kybernetického prenasledovania býva aj ukončenie vzťahu. Odvrhnutý partner sa chce pomstiť alebo sa zúfalo snaží o komunikáciu, kontakt. Vo vzťahu sa zase žiarliví partneri takýmto spôsobom snažia mať prehľad a kontrolu nad tým, čo ich partner robí, s kým sa rozpráva.

Aké môžu byť následky kyberšikanovania:

- zanedbávanie školských povinností, zlyhávanie v škole, vyhýbanie sa škole, u dospelých podobné problémy v zamestnaní,
- psychosomatické ťažkosti (zdravotné ťažkosti spôsobené psychickými príčinami) – bolesti brucha, poruchy spánku,
- pocity hanby, trápnosti, poníženia, smútku, depresie, úzkosti,
- neustály strach a pocit ohrozenia,
- pocit vlastného zlyhania, pokles sebavedomia a dôvery v ľudí,
- bezvýchodiskovosť a beznádej,
- násilie voči iným, pomsta,
- sebapoškodzovanie, samovražda.

Čo si všímať:

Dieťa môže byť elektronicky šikanované, ak:

- nečakane prestane používať počítač,
- sa zdá nervózne, neisté alebo smutné pri čítaní emailov alebo okamžitých správ, správ v mobile,
- sa zdá nahnevané, depresívne alebo frustrované po odchode od počítača,
- uniká do choroby,
- nechce chodiť do školy alebo medzi ľuďmi,
- vyhýba sa rozhovoru o tom, čo robí na počítači,
- uzatvára sa pred rodinou a priateľmi, a súčasne popiera, že by sa niečo dialo,
- uniká do sveta fantázie, počítačových hier.

Dieťa môže elektronicky šikanovať, ak:

- rýchlo vypína obrazovku alebo zatvára programy v počítači, keď sa priblížite,
- prehnane sa smeje pri používaní počítača,
- trávi čas s kamarátmi pri počítači, prehnane sa smejú, ale nechce prezradiť, čo robia,
- vyhýba sa rozhovoru o jeho aktivitách na počítači,
- používa niekoľko online účtov alebo adries, ktoré ani nie sú jeho,
- zažilo silný konflikt s kamarátom alebo učiteľom, ktorý zostal nevyriešený, dieťa stále cíti krivdu a hnev.

Zverejňovanie osobných údajov, fotografií a videí

- Myslite na to, že akékoľvek osobné informácie (ako napr. informácie o rasovej alebo národnostnej príslušnosti, o zdravotnom stave, intímnom živote, prístupové heslá ku kontám a profilom, telefónne číslo), fotografie alebo videá môže páchatel' využiť na to, aby žiaka kontaktoval alebo zosmiešnil, vyhrážal sa mu, alebo vydieral. Je dobré si premyslieť, čo na internete zverejniť a tiež to, komu inému poskytovať údaje k dispozícii.

Okamžitá reakcia

- Akékoľvek šikanovanie riešte okamžite. Čím dlhšie situáciu nechávate tak, tým sa môže zhoršovať a jej následky môžu byť závažnejšie. V prvom rade dajte vedieť páchatel'ovi, že

vám jeho správanie prekáža a ak s tým neprestane, podniknete ďalšie kroky. Ďalej však s páchatel'om nekomunikujte, nič mu nevysvetľujte, nepresviedčajte ho. Práve vaša reakcia – spätná väzba je to, čo od vás očakáva

Uschovávanie dôkazov

- Aj keď si agresori myslia, že zostávajú anonymní, nie je to celkom tak. Pri akejkoľvek činnosti vo virtuálnom priestore zostávajú stopy, ktoré môžu poslúžiť buď na identifikáciu páchatel'a, alebo ako dôkaz o čine. Uschovávajú si dôkazový materiál (emaily, SMS, MMS, históriu četu, www stránky). Správy nemusíte čítať, ale použijete ich v prípade dokazovania. Násilníci menia emailové adresy, identity, ale prostredníctvom uložených emailov sa bude dať identifikovať, či ide o tú istú osobu. V prípade SMS a MMS správ si ich odfoťte aj s číslom odosielateľa, dátumom a časom. Uschovajte si výpis prijatých správ. V prípade webových stránok s falošným profilom si urobte fotografiu pracovnej plochy (printscreen, screenshot).

Blokovanie a nahlasovanie

- V emailovej alebo četovej komunikácii môžete nastaviť blokovanie správ od osoby, ktorá vás šikanuje. V četovej miestnosti alebo na sociálnych sieťach môžete nahlásiť obťažovanie správcovi stránky. Môžete sa tiež obrátiť na školu, ak sa kyberšikanovanie deje medzi spolužiakmi, na školského psychológa, na Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, kde sú pracovníci vyškolení na riešenie šikanovania alebo na Políciu SR. Deti od 14-tich rokov sú už trestnoprávne zodpovedné a za vydieranie, ohováranie alebo vyhrážanie môžu byť postihované.

Článok III

Prevenia šikanovania

- Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“
- Je dôležité, aby sa s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín oboznámili všetci žiaci, zamestnanci školy a rodičia. Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou, mali by sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.
- Dôležité aktivity školy sa nedajú spájať len s vyučovacími predmetmi, ale sa týkajú všetkých činností a situácií v škole, v ktorých sa žiak učí prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.
- Zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania. Organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou.
- Spolupracovať s odborníkmi z príslušného CPPPpP, resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne,

V rámci účinnej prevencie šikanovania je pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie dôležité najmä:

Vytvoriť pozitívnu klímu v škole, **posilňovať demokraciu v triede a v škole**. Výchova detí k demokracii má tieto hlavné zásady:

- **pýtať sa detí na ich názory a priania**, trpezlivo a s rešpektom ich počúvať, diskutovať s nimi. Mohli by sme napríklad vyhlásiť mimoriadnu triednickú hodinu v jeden deň, v jednu hodinu na celej škole, kde každý triedny profesor informuje v podobnom duchu, tzn. adresne, kto, čo spravil, čo porušil, aké mal možnosti nápravy, za čo bol vylúčený, preradený alebo inak potrestaný. Dôležité je zamerať sa viac na odsúdenie činu, ako človeka, aby mal predsa len možnosť odčiniť svoje hriechy. Dôvernejšia atmosféra v triede umožňuje klásť otázky triednemu, navrhovať možné iné opatrenia a dohodnúť sa na ďalšej stratégii, aby sa niečo podobné neopakovalo.
- **dávať skupine, triede**, pri vhodných príležitostiach **možnosť voľby**: o čom chcú diskutovať, čo ich zaujíma,

Výhody demokratických tried sú tie, kde žiaci:

1. môžu spolurozhodovať o pravidlách správania,
2. sú vystavení logickým dôsledkom vlastného nesprávneho správania,
3. sú motivovaní k aktívnej spolupráci na vyučovaní
  - (1) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodoky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),
  - (2) v školskom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
  - (3) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, počas vyučovania až do odchodu žiakov zo školy, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
  - (4) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),
  - (5) v pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov,
  - (6) zaangažovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacku školskú radu.

Článok IV Zodpovednosť školy

Škola v prvom rade zodpovedá za žiakov počas školského vyučovania a školských akcií v súlade so zákonom č.245/2008 Z.z., s Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy. Za povinnosť dávať pozor na žiakov počas vyučovania, resp. počas konania školských akcií sú zodpovední pedagogickí zamestnanci školy, najmä tí ktorí:

- a. realizujú školské vyučovanie,
- b. vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor

- c. vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu,
- d. vykonávajú dozor v školskej jedálni.

Zamestnancami školy nemôže byť v žiadnej miere akceptovaný žiaden druh a prejav šikanovania. Ak zamestnanec zistí, že k takémuto prejavu medzi žiakmi prišlo, je povinní danú situáciu okamžite riešiť a je povinný túto skutočnosť oznámiť triednym učiteľom žiakov, medzi ktorými nepríjemná situácia nastala, výchovnému poradcovi, vedeniu školy a zamestnanec je povinný šikanovanému žiakovi okamžite poskytnúť pomoc. Zamestnanec školy, ktorý neprijme žiadne opatrenia v prípade šikanovania, resp. neoznami danú skutočnosť kompetentným osobám, sa vystihuje riziku trestného postihu.

Článok V

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch spĺňať podstatu priestupkov a jedná sa predovšetkým o priestupky:

- a. proti občianskemu spolunažívaniu,
- b. proti majetku.

Za priestupky je zodpovedný ten, kto dovŕšil 14 rokov v čase spáchania priestupku a neprekročil 18 rok svojho veku. Takáto osoba sa zaraďuje do kategórie mladistvých. Samozrejme niektoré druhy šikanovania žiakov môže v niektorých prípadoch spadať aj pod trestné činy, kde zaraďujeme hlavne trestný čin:

- a. ohováranie,
- b. nebezpečného vyhrážania,
- c. ublíženia na zdraví,
- d. obmedzovania osobnej slobody,
- e. nátlaku,
- f. vydierania,
- g. lúpeže,
- h. hrubého nátlaku,
- i. krádeže,
- j. poškodzovania cudzej veci,
- k. neoprávneného užívania cudzej veci

Za páchatel'a trestného činu sa považuje žiak, žiačka, ktorý/ktorá trestný čin spáchala sama, alebo bol trestný čin spáchaný konaním skupiny žiakov, čo sa považuje za spolupáchateľstvo.

Článok VI

Postup v prípade zistenia šikanovania

Ak sa v priestoroch budovy počas školského vyučovania, počas konania školských akcií, na športoviskách zistí prípad šikanovania, je každý zamestnanec školy, pedagogický ale aj nepedagogický, postupovať podľa nasledujúcich krokov:

1. Zamestnanec, ktorý zistí prípad šikanovania, informuje o danej situácii triedneho učiteľa všetkých žiakov, ktorí sú účastníkmi daného prípadu, informuje výchovného poradcu a zástupcu vedenia školy. Pri veľmi vážnych prípadoch šikanovania je tento zamestnanec povinný zavolať políciu.

2. Žiaci, ktorí boli účastníkmi sporu budú vyzvaní ich triednymi učiteľmi na vyšetrenie prípadu. Pri riešení situácie budú zúčastnení aj zamestnanec, ktorý zistil prípad šikanovania a oznámil danú skutočnosť kompetentným osobám a tiež výchovný poradca školy. O vyšetrení sa spraví zápisnica, ktorá sa odovzdá zástupcovi vedenia školy a ďalšia kópia bude priložená ku katalógovému listu žiaka. V zápisnici sa opíše skutočnosť, vyjadrenia oboch žiakov, a navrhne sa opatrenie na riešenie daného problému.
3. Triedni učitelia žiakov pozvú ich rodičov, resp. ich zákonných zástupcov na pohovor. Prítomný na rozhovore bude aj zástupca vedenia školy. O tomto stretnutí sa takisto napíše zápisnica a na základe písomného uzavretia daného prípadu, navrhnutí opatrení na riešenie situácie, vyjadrení dotknutých žiakov a ich rodičov, resp. zákonných zástupcov, sa riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe, ktorý bude v súlade s školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy a súlade s príslušnými zákonmi, t.z. Trestný zákon č. 300/2005 Z.z. a Zákon o priestupkoch č.372/1990 Z.z.
4. Celý prípad vyšetrenia prípadu šikanovania bude prebiehať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia danej situácie, z dôvodu, že šikanovanie je veľmi závažný negatívny spoločenský jav.

Článok VII

Metódy riešenia šikanovania

Na riešenie problémov týkajúcich sa šikanovania žiakov sa budú používať nasledujúce metódy:

- a. zaistenie ochrany obetiam,
- b. rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor so zúčastnenými na danom prípade šikanovania,
- c. hľadanie a následné nájdenie vhodných svedkov,
- d. kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov dotknutých žiakov,
- e. kontaktovanie špecializovaných inštitúcií, využívanie anonymnej dotazníkovej metódy.

Na riešenie problémov šikanovania pri výskyte skupinového násillia sa použije postup:

- a. okamžitá pomoc obeti,
- b. dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,
- c. vlastné vyšetrenie,
- d. zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e. pokračujúca pomoc a podpora obeť,
- f. nahlásenie prípadu polícii - **rozhodne riaditeľ školy,**
- g. kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov - **zabezpečia triedni učitelia,**
- h. kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Článok VIII

Opatrenia na riešenie situácie

Škola na riešenie problému šikanovania zavedie nasledovné opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:

- odporučiť rodičom vyhľadať odbornú starostlivosť,
- zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy
- poradenstvo pre rodičov žiakov,
- poskytovanie dostatočných informácií ohľadom žiakov.

2. Opatrenia pre agresorov:

- odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť,
- zavádzanie výchovných opatrení,
- preloženie žiaka do inej triedy,
- zníženie známky do správania.

3. Opatrenia v mimoriadnych a opakovaných prípadoch:

- odporučiť rodičom umiestnenie žiaka na dobrovoľný pobyt do liečebno - výchovného sanatória,
- oznámenie existencie mimoriadnych opatrení príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny,
- ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie spáchania trestného činu je potreba podať oznámenie príslušnému Policajnému zboru SR.

Článok IX
Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Výchovný poradca ale aj triedni učitelia sú povinní pri podozrení na šikanovanie žiaka upozorniť rodičov, resp. zákonných zástupcov žiakov, aby si všímali možné príznaky šikanovania a súčasne im ponúknuť pomoc.
2. Učitelia sú povinní dbať na taktný prístup a zachovanie dôvernosti informácií.
3. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
4. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, **ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky**

Článok X

Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť **15.12.2015**

Táto smernica bola prerokovaná a schválená dňa **14.12.2015**

PaedDr.Martin Babiak
riaditeľ školy